

Retouradres: Postbus 292, 2300 AG Leiden

Gemeenteraad van Leiden
College van burgemeester en wethouders van Leiden
Gemeentesecretaris van Leiden

Stadhuis Leiden
Postbus 292
2300 AG Leiden

Telefoon: 06 - 43 48 67 20
E-Mail: rekenkamer@leiden.nl

Datum: 14 november 2024
Onderwerp: Aankondiging onderzoek Citymarketing Leiden

Contactpersoon: Esther Loozen

Beste leden van de raad, beste college, beste gemeentesecretaris van Leiden,

Binnenkort start de Rekenkamer Leiden & Leiderdorp een onderzoek naar Citymarketing Leiden. We hebben u eerder over dit onderzoek geïnformeerd in onze onderzoeksagenda 2024-2025. Deze sturen we u elk jaar samen met ons jaarverslag toe.

Aanleiding onderzoek en achtergrond

In 2022 heeft de gemeente Leiden in de visie Bezoekerseconomie haar visie op – kortgezegd – toerisme, maar ook congressen en studenten, vastgesteld. De visie betreft een toekomstbestendige bezoekerseconomie die zowel economische als maatschappelijke meerwaarde heeft voor Leiden. Een bezoekerseconomie die past bij Leiden als stad van internationale kennis en historische cultuur en die zich richt op versterking van zowel de levendigheid als de leefbaarheid. Dat laatste heeft recent meer aandacht gekregen omdat er ook signalen zijn dat de bezoekerseconomie leidt tot overlast.

In de visie is ervoor gekozen om in te zetten op bezoekers die passen binnen het DNA van Leiden als stad van internationale kennis en historische cultuur. Een belangrijk onderdeel van de visie op de bezoekerseconomie is de aandacht voor de balans tussen leven en beleven voor omwonenden en bezoekers. Daarom wordt ingezet op spreiding van (toeristische) activiteiten in locatie en tijd. Voor inzicht in en het bewaken van deze balans is de monitor en dashboard van de bezoekerseconomie in ontwikkeling.

De Leidse citymarketing, is mede door de gemeente Leiden opgericht om bezoekers naar Leiden te trekken en op die manier uitvoering te geven aan de visie, wordt gefinancierd via de toeristenbelasting. Deze is in 2022 verhoogd naar € 3,50 per overnachting. Vanaf dat moment wordt een deel (eerst 15% en daarna 30%) gebruikt voor de algemene middelen van de gemeente Leiden en gaat eerst 85% en uiteindelijk 70% naar citymarketing. Deze regeling zou in 2024 opnieuw worden bezien. Deze evaluatie is door een besluit van het College in juni 2024 uitgesteld in verband met dit geplande onderzoek van de Rekenkamer.

In de gemeenteraad is een motie aangenomen ten faveure van een progressieve toeristenbelasting.

In de brief van het college van B&W van 31 maart 2021 aan de Leidse gemeenteraad wordt als een van de verbeterpunten genoemd de verbreding van de besteding van de middelen van de citymarketing door naast marketingactiviteiten gericht op bezoekers van buiten, ook te richten op de eigen inwoners met behoud van de pijlers Kennis en Cultuur.

De gemeenteraad van Leiden heeft door middel van een motie bij de programmbegroting 2019-22 het college verzocht om in gesprek te gaan met de partners van het Leidse Handelshuis (Leiden Marketing, het Cultuurfonds en Centrummanagement Leiden) om te onderzoeken of een deel van de gemeentelijke inkomsten uit toeristenbelasting ingezet kan worden voor het Cultuurfonds ten behoeve van culturele programmering. Het college heeft na gesprekken besloten meer in te zetten op een betere samenwerking en synergie tussen de partijen (zie brief college aan gemeenteraad d.d. 31 maart 2021). De gesprekken hebben niet geleid tot een andere inzet van de opbrengsten van de toeristenbelasting.

Doel en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is om de effectiviteit van de ingezette middelen voor citymarketing te evalueren in relatie tot de gemeentelijke beleidsdoelen en de gewenste resultaten. Daarbij horen de volgende onderzoeksvragen (naar thema):

Thema: Doelstellingen

1. Wat zijn de gemeentelijke doelstellingen in relatie tot citymarketing en waar komen deze in het beleid tot uiting?

Thema: Uitvoering

2. In hoeverre zijn de gemeentelijke doelstellingen adequaat vertaald naar de afspraken met Leiden & Partners?
3. Op welke wijze geeft Leiden & Partners invulling aan de gemaakte afspraken? Op welke wijze wordt uitvoering gegeven aan:
 - a. De balans tussen leefbaarheid, waaronder overlast, en een bruisende bezoekerseconomie?
 - b. De keuze voor specifieke doelgroepen? (o.a. studenten, dagjesmensen, nationale en internationale toeristen, congresbezoekers)
 - c. De keuze voor diverse activiteiten in de stad?
4. In hoeverre werken de partners in Leiden en met name die in het Leidse Handelshuis (Leiden Marketing, het Cultuurfonds en Centrummanagement Leiden) goed samen in relatie tot het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen van de bezoekerseconomie?
5. In hoeverre past de huidige verdeling van de gelden over de diverse relevante partners bij de gestelde doelstellingen?

Thema: Monitoring, evaluatie en bijsturing

6. Op welke wijze zijn de doelstellingen en afspraken meetbaar en hoe vindt monitoring plaats? Worden de afspraken gehaald?
7. Wordt het merk 'Leiden' voldoende op de kaart gezet en hoe meetbaar is dat gelet op de groei van het aantal bezoekers, congressen en studenten?
8. Hoe is de bemoeienis van de gemeente Leiden (inclusief de gemeenteraad) met de uitvoering van de citymarketing vormgegeven? Hoe verloopt dat in de praktijk? Welke verbeteringen zijn mogelijk?
9. Heeft de gemeenteraad voldoende zicht op het behalen van de gewenste resultaten en heeft zij voldoende mogelijkheden om bij te sturen?

Externe ondersteuning

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Daan van Gent en Lara Blommestijn van onderzoeksbureau Decisio | Economisch onderzoek en advies (in het vervolg Decisio).

Begeleiding subcommissie

Het onderzoek wordt begeleid door Maurice Dister en Hans Arts, beide zijn lid van de Rekenkamer.

Aanpak onderzoek

Voor de aanpak van het onderzoek door Decisio verwijzen we u naar de bijlage bij deze brief.

Ambtelijke reactie op feiten

Het concept eindrapport sturen we via de gemeentesecretaris naar de ambtenaren. We vragen of ze het eindrapport willen controleren op feitelijke onjuistheden. In dit concept eindrapport staan nog geen conclusies en aanbevelingen.

Bestuurlijke reactie college

We vragen aan het college van burgemeester en wethouders om een bestuurlijke reactie. Deze bestuurlijke reactie wordt toegevoegd aan de rekenkamerbrief. Als het nodig is, voegen we een nawoord van de Rekenkamer toe.

Planning onderzoek

Daarna sturen we de rekenkamerbrief en het eindrapport naar de gemeenteraad.

Als alles volgens planning loopt, biedt de Rekenkamer de rekenkamerbrief en het rapport in het 3^e kwartaal 2025 aan de raad aan.

Contactpersoon ambtelijke organisatie

We hebben van de gemeentesecretaris de namen ontvangen van de contactpersonen voor dit onderzoek.

Contact met de gemeenteraad

De Rekenkamer informeert u graag zo goed mogelijk over haar onderzoeken. Toch geven we voor dit onderzoek geen aankondigingspresentatie, omdat het onderzoek al ruime tijd bezig is op het moment dat we de presentatie zouden geven. Op dat moment is het dan niet meer mogelijk om het onderzoek aan te passen. Als u vragen heeft over dit onderzoek, dan horen we die graag. Die kunt u sturen naar rekenkamer@leiden.nl

Voor dit onderzoek willen we wel graag in contact blijven met u. We willen graag raadsleden bevragen over dit onderwerp. We zijn voornemens dit te doen op donderdag 16 januari 2025 van 19 tot 20 uur. Dat is voorafgaand aan de commissie W&M. U wordt hier nog over geïnformeerd.

Tot slot

Als u over deze brief vragen of opmerkingen heeft dan horen we dat graag. U kunt hierover contact opnemen met de secretaris van de Rekenkamer, Esther Loozen. Zij is bereikbaar via telefoonnummer 06 - 43 48 67 20 en rekenkamer@leiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans van Egdom, voorzitter
Rekenkamer Leiden & Leiderdorp

Bijlage: Offerte Onderzoek Citymarketing Leiden